
INSTYTUT GOSPODARKI ROLNEJ

Potencjał hodowli owiec i kóz

Nieustannie postępujące zmiany społeczne, jakim poddawany jest cały kontynent europejski, a szczególnie Unia Europejska, wymuszają na producentach i dostawcach żywności różnicowanie wolumenu produkcyjnego. Migracje ludności muzułmańskich wpływają na zwiększanie zapotrzebowania na określone towary w poszczególnych krajach członkowskich. Ponadto na zmiany w strukturze upraw i hodowli wpływają zmiany klimatyczne oraz występowanie epidemii zagrażających produkcji roślinnej i zwierzęcej. Równie ważnym czynnikiem zmuszającym unijnych rolników do poszukiwania dochodów na dotychczas słabo eksploatowanych rynkach rolnych stają się porozumienia i umowy liberalizujące handel produktami spożywczymi z potężnymi dostawcami spoza Europy.

Dyskusja wokół nowej wieloletniej perspektywy finansowej dla państw UE to idealny moment, aby pobudzić potencjał hodowli owiec i kóz. Dotychczas sektory te charakteryzowały się niską opłacalnością. Jednak wynikała ona przede wszystkim z kosztów operacyjnych i nadmiaru regulacji administracyjnych. Stan ten niebawem najpewniej ulegnie zmianie. O wdrożenie narzędzi wspierających rozwój powyższych hodowli w całej Wspólnocie coraz głośniejsze upominają się deputowani z Parlamentu Europejskiego.

Dane dotyczące hodowli i produkcji

Dane z całej Unii pokazują jak bardzo hodowla owiec i kóz odstaje chociażby od hodowli trzody chlewnej. Wielu członków UE nie prowadzi bieżącego monitoringu liczebności hodowli z uwagi na jej niszowość. Na rynku owiec bezkonkurencyjna pozostaje Wielka Brytania. Za nią plasują się Hiszpania, Grecja, Francja i Włochy.

		Liczebność (w milionach sztuk)	
	Owce	Kozy	Świnie
UE	87,10	12,78	147,20
Belgia	b.d.	b.d.	6,18
Bułgaria	1,36	0,24	0,62
Czechy	b.d.	b.d.	1,48
Dania	b.d.	b.d.	12,28
Niemcy	1,57	0,14	27,38

INSTYTUT GOSPODARKI ROLNEJ

Estonia	b.d.	b.d.	0,27
Irlandia	3,44	b.d.	1,53
Grecja	8,74	3,89	0,74
Hiszpania	15,96	3,09	29,23
Francja	7,16	1,20	12,79
Chorwacja	0,62	0,08	1,16
Włochy	7,28	1,03	8,48
Cypr	b.d.	b.d.	0,35
Łotwa	0,11	0,01	0,34
Litwa	0,16	0,01	0,66
Luksemburg	b.d.	b.d.	0,10
Węgry	1,16	0,08	2,89
Malta	0,01	0	0,04
Holandia	1,04	0,50	11,88
Austria	0,38	0,08	2,79
Polska	b.d.	b.d.	11,11
Portugalia	2,07	0,35	2,15
Rumunia	9,68	1,48	4,71
Słowenia	b.d.	b.d.	0,27
Słowacja	0,37	0,04	0,59
Finlandia	b.d.	b.d.	1,20
Szwecja	0,58	b.d.	1,47
UK	23,82	0,10	4,54

Tabela 1. Źródło danych (za 2016 r.): Eurostat

INSTYTUT GOSPODARKI ROLNEJ

Największym unijnym producentem mięsa owczego jest Wielka Brytania, która rocznie wytwarza 290 tys. ton. Mięso z kóz należy do najbardziej niszowych produktów we Wspólnocie. Spośród 25 krajów udostępniających dane na temat wielkości produkcji, tylko w ośmiu wartości są inne niż 0 ton. Polska produkuje w skali roku jedynie 1 tys. ton mięsa owczego.

	Wielkość produkcji mięsnej (w tys. ton)		
	Owce	Kozy	Trzoda chlewna
UE	713	0	23 440
Belgia	3	b.d.	1 061
Bułgaria	b.d.	0	66
Czechy	0	0	220
Dania	2	0	1 567
Niemcy	22	0	5 579
Estonia	0	0	43
Irlandia	61	0	283
Grecja	54	21	94
Hiszpania	117	10	4 059
Francja	83	6	2 206
Chorwacja	1	b.d.	80
Włochy	31	2	1 544
Cypr	3	2	44
Łotwa	0	0	31
Litwa	0	0	60
Luksemburg	0	0	14

INSTYTUT GOSPODARKI ROLNEJ

Węgry	1	0	432
Malta	0	0	5
Holandia	13	2	1 453
Austria	6	1	511
Polska	1	b.d.	1 963
Portugalia	10	1	375
Rumunia	8	0	337
Słowenia	0	0	23
Słowacja	1	0	48
Finlandia	1	0	190
Szwecja	5	0	234
UK	290	0	919

Tabela 2. Źródło danych (za 2016 r.): Eurostat

Dotychczas Wielka Brytania i Hiszpania gospodarowały niemal 60 proc. unijnego rynku produkcji mięsa owczego oraz koziego. Obserwacja kolejnych rocznych okresów pokazuje, że rynek ten wykazuje dużą stabilność, a ewentualne spowolnienia powodowane były wyłącznie punktowo występującymi chorobami zwierząt.

Korzyści

Hodowle kóz i owiec mają potencjał tworzenia i utrzymywania miejsc pracy na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania, takich jak regiony oddalone i górskie. Wykazują również znaczny potencjał pod względem rozwoju i zatrudnienia na wielu szczególnie wrażliwych obszarach wiejskich i podmiejskich, w szczególności dzięki sprzedaży mięsa koziego i owczego oraz produktów mlecznych wysokiej jakości, które mogą być wprowadzane na rynek za pośrednictwem krótkich i lokalnych łańcuchów dostaw.

Hodowle te mają korzystny wpływ na utrzymywanie zrównoważenia środowiskowego, gdyż w 70 proc. prowadzone są na obszarach o niekorzystnych warunkach naturalnych, w tym na obszarach odizolowanych i dość trudno dostępnych. Tym samym przyczyniają się do zachowania krajobrazu

INSTYTUT GOSPODARKI ROLNEJ

(m.in. pastwisk i łąk), utrzymania różnorodności biologicznej oraz m.in. do walki z erozją i niepożądanym gromadzeniem się biomasy.

Rozwój hodowli podniesie także konkurencyjność unijnych producentów na rynku wewnętrznym. Dziś ich pozycja jest osłabiona, gdyż produkcja unijna pokrywa zapotrzebowanie państw członkowskich jedynie w 87 proc. Liderem eksportu na rynek unijny pozostaje Nowa Zelandia, która regularnie zwiększa wolumen sprzedawanej baraniny.

Spodziewane opuszczenie UE przez Wielką Brytanię spowoduje wstrząs na rynku baraniny. Konieczność rozwoju produkcji w kontynentalnych państwach członkowskich wymusza fakt, że dziś większość unijnej produkcji pochodzi z wysp brytyjskich, a import z Australii i Nowej Zelandii odbywa się także za pośrednictwem Londynu.

Kozy i owce są dobrą alternatywą dla hodowli narażonych na zarażenia chorobami zwierzęcymi. W ostatnich latach wirusy dziesiątkowały m.in. trzodę chlewną oraz drób. Szczepienia kóz i owiec pozwalają na stuprocentowe uniknięcie zarażeń.

Możliwe narzędzia stymulujące

Na forum Unii Europejskiej trwa właśnie dyskusja o tym, w jaki sposób uatrakcyjnić hodowlę kóz i owiec. Wśród rozważanych narzędzi stymulujących rozwój tych sektorów są m.in.:

- wprowadzenie płatności środowiskowej w uznaniu roli, jaką pełnią oba sektory (oparte na wypasie ekstensywnym) w dostarczaniu dóbr publicznych w następujących obszarach: poprawa jakości gruntów i utrzymanie różnorodności biologicznej; obszary wartościowe pod względem ekologicznym oraz jakość wody; zapobieganie zmianie klimatu, erozji, powodziom, lawinom i pożarom lasów; utrzymanie krajobrazu i zatrudnienia;
- zwiększenie dobrowolnego wsparcia związanego z produkcją przeznaczoną dla sektora tych sektorów;
- rozszerzenie płatności rolno-środowiskowych na pastwiska wykorzystywane do wypasu owiec i kóz;
- zniesienie w odniesieniu do tych sektorów kryterium 50 proc. użytków zielonych na obszarach zalesionych, wymaganego do uruchomienia dopłaty bezpośredniej do hektara;
- wprowadzenie kompleksowego i zharmonizowanego monitoringu łańcucha dostaw w celu wyeliminowania nieuczciwych praktyk i podniesienia atrakcyjności tych hodowli.

